

obrajtane, kakor bi imele biti, kër se sèmtèrtjè od prestopkov cesarskih postav v ti reči sliši. Še enkrat tedej hočem svoj glas povzdigniti in Vam resnico pred oči postaviti, akoravno bojo morebiti nekteri rëkli: „a kaj bomo tega poslušali, ta le za gospòdo govori in se nam le z besedo našiga prijatla prilizuje.“ — Ljubi môji! vse to dobro vëm, de bojo nekteri takó govorili; pa vse to me ne straši, resnico govoriti. Nikar ne mislite, de so vsi tisti Vaši pravi prijatli, ki čez gospòdo zabavljajo — podkupljivi in samopridni šuntarji so, ki se Vam s takim govorjenjem slinijo, pri tem pa nar bolj za svojo mavho skerbè.

Cesar so svobodo dali nam vsim in zavezo med grajšinami in kmeti odvezali. To, ljubi môji! se pa ne pravi, de bi bili poprejšnji grajšaki zdej vaši podložniki. Ali zares nekteri mislijo, de bojo prihodnji le oni pravice imeli, drugi ljudjè pa ne? Ali mislite, de to kar Vas žali, ne žali družiga? Cesar so z ustavnim zborom rekli: „desetina, tlaka in druge gruntne dolžnosti naj nehajo“, — tega pa niso nikdar rekli in tudi ne morejo rëci, de naj vse neha tebi nič meni nič! Ko bi bili Cesar z deržavnim zborom kaj taci ga rekli, bi bili toliko tavžent in tavžent ljudém krivico storili, — to pa bi ne bila enakopravna svobodnost; ampak sužnost in poguba tavžent in tavžent družin. Noben pošten človek ne more spricati, de vsa desetina in tlaka je bila krivična naloga, kër vender vsak vé, de posestvo in premoženje ni bilo in ne bo nikdar med vsimi ljudmi enako razdeljeno, — de je vselej eden več imel, kot drugi, in de je premožniši bolj revnimu to ali drugo reč posodil, in za tó posojilo povernilo terjal v blagu, delu ali denarjih. To bi bila lepa, ko bi leni postopač prihodnjič pravico imel v mošnje delavniga možá segati, in kar si ta zasluži, z unim deliti, ki križama rók Bogú dan krade!

Takó delječ bi pa móglo priti, ko bi po glavi tistih šlo, ki pravi: „zdej je vse frej — za tlako in desetino ni ne vinarja odrajtati, vës lov (jago) in vse ribstvo je samo naše; gojzdi, v kterih smo imeli poprej le pravico les sekati, so zdej popolnoma v naši oblasti, noben drug nima nič govoriti, vse je naše, če ne z lepo, pa s silo i. t. d.

Taki ljudjè, ki takó mislijo in ravnaajo, so zbrisali iz Božjih zapoved desetó zapoved, ki pravi: ne žéli svojiga bližnjiga blagá.“

Varite se taci h zapeljivcov in šuntarjev, ki Vas podpihujejo k nepostavnimu obnašanju!

Naš novi Cesar so poterdili vse od poprejšnjiga Cesarja nam obljubljene pravice, in ministri so — kakor ste v 49. listu Novíc brali — obljubili, de sebojo terdno pravice deržali in de ne bojo pripustili, de bi se komu nar manjši krivica godila. Ti možjè, ki so zdej vladarstvo prevzeli, ne bojo terpèli, de bi se vèdama nar manjšimu izmed nas kaka krivica zgodila, pa tudi ne bojo pripustili, de bi se postave zaničevale, in de bi se vsak obnašal, kakor bi se sam hotel. Po taki poti bi ne imeli svobode, temuč razvujzdanost, ktera se ne more terpeti, dokler mora sosed s sosedam živeti.

To Vi, pametni in pošteni možjè! ravno tako dobro zapopadete, kakor jez, in moje misli so gotovo tudi Vaše. Pa zdej ni dovelj, de človek le pošteno misli in ravna, ampak naša dolžnost je tudi, de to očitno povémò, de nevedne ali zapeljane podučimo, in de ne pripustimo, de bi razvujzdanost se po deželi razširjevala, kteri je mir in sprava takó potrebna!

(Konec sledi.)

Razdelitev pašnikov.

Lz Grada na Gorenškim 22. listopada 1848.

Že v 44. listu 5. tečaja naših Novíc je bilo opomneno, de bodo pašnik za Gradom (Grejsko gmajno) razdelili, in to se je zgodilo lanjsko léto 1847 velikiga travna. Kër je pa tudi tukej nekej nasprotnikov bilo zoper delitev (in so še zdej), tedej ni bilo pripušeno precej po razdelitvi delov kopati in trebiti, torej niso lanjsko léto od razdeljeniga pašnika clo nič vžitka imeli. V jeseni so pa lani vender jeli zraven vsiga zaveranja in toževanja razdeljene dele kopati, trebiti in za létašnje léto praho delati; tako so že v jeseni veliko zemlje za sejanje pripravili. Létašnje spomlad je komej sneg skopnil, in že so začeli za setev zemljo pripravljati. In glejte! pridelka létašnjiga léta, desiravno so ljudjè ne veliko več, kakor pol pašnika (gmajne) obdelali, so vender gotovih 1000 mernikov lepiga prosá in še čez 1500 centov merve ali sená pridelali. Tudi nasprotniki so svoje ne vzdignjene dele pokosili, in so eden k drugimu po 12 vóz sená napravili; pa vender vzdigniti še nočejo, de si ravno vidijo, de se jim sreča vsiliti hoče. O nespametna terma ali samoglavnost, kaj terpi! — kako slepa si, če ravno je dobiček očiten, kot beli dan. J. P.

Astramontana hvale vredna.

Na prošnjo mi je bila lani častitljiva c. k. kmetijska družba iz Ljubljane lonček izlečka astramontane poslala. Ta izleček mi je bil létaš práv prišel, kër ozdravil sim z njim eniga 13. lét stariga dečka, dve ovci in eno kravo, kteri so bili od strupenih gadov pičeni.

V naših Tominskih hribih se znajde več baž zlo strupenih gadov, modrasov in kač, kakor so rudeči, rumeni in sivi s plošnjato glavo in s krivim rilcam, po herbtu pa s črnimi pasmi prekrizani; za to jez mislim, de je neskončno modri Stvarnik tudi pomoček zoper hudi strup teh golazen temu kraju podelil. Od kar so bile Novice astramontano, dober pomoček zoper gadov strup popisale, sim po nji gledal, ter sim rože najdel, ki imajo zvanjanje podoba zlo tako, kakor so bile Novice astramontano popisale. *)

Fl. Ma.

Opominki zastran podobarske umetnosti gledé

na nar noviši delo slovenskiga umétnika *Matevža Tomca*, podobarja v Šent-Vidu nad Ljubljano.

Umétna dela se v tem od drugih ločijo, de se jim pristojnost in priméra iz vsakiga njih komadiča vidi, in de so tako natori podobne, ki je od Narmodrejšiga vsa po priméri osnována. To pa stori, de se umétno delo vsakimu vstréže, in de mu tudi sam čas veljave ne prikrati. Dela, ki ne izhajajo iz umétnosti, lahko de tudi kak čas dopadejo, pa prej ali poznej jih splošno nečutje zadéne. To veljá od umétnosti vsake verste. Hajdenovi napévi še zdaj vsim izobraženim dopadejo, med tem de je dosti veliko mlajih glasbeniških del že vso svojo veljavo zgubilo. Starodavni cerkveni napévi se še današnji človeku kteriga si bodi naroda, mično glasijo, in ne bo mogoče, kaj boljiga ali mar enakiga znajti. Narstariši zidovje, podobe in izobrazki mnogih vékov se zmerej oko prijetno zadénejo, ako so delo umétnika.

Po tej vpeljavi mislim, de smém tudi Tomčevo delo, ki od sréd kimovca tekočiga léta v naši farni cerkvi doveršeno stoji, umétno imenovati, in tako beséde poterditi, ki so jih naš verli rojak, častiti gospod Potočnik v svojim sostavku, ki je v 10., 11. in 12. listu

*) Na ogled poslana cvetlica je inula germanica, ktero so skušnje že tudi poterdile, de ima astramontano enako zdravilno moč v sebi. Napravite tedej le izleček iz nje po popisu Novíc. Mi ga nimamo več. Vredništvo.